

*Goedkeuring van het op 14 juni 1962 te Parijs gesloten Verdrag tot oprichting van een Europese Organisatie voor ruimteonderzoek, met Financieel Protocol en Protocol betreffende de financiering der Organisatie gedurende de eerste acht jaren van haar bestaan*

## MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Op 29 april 1960 werd te Londen een informele bijeenkomst gehouden van wetenschappelijke onderzoekers uit tien landen <sup>1)</sup> ter bespreking van de wenselijkheid en de mogelijkheden van Europese samenwerking op het gebied van het vreedzaam wetenschappelijk ruimteonderzoek. Deze bijeenkomst vormde een rechtstreekse voortzetting van besprekingen welke eerder op inspiratie van de Italiaanse Professor E. Amaldi en onder voorzitterschap van de Franse Professor P. Auger hadden plaatsgevonden.

Het doel van de bijeenkomst in Londen was aan te tonen, dat West-Europa, indien het althans zijn krachten bundelt, in staat is tot belangrijk werk op het gebied van het ruimteonderzoek. De initiatiefnemers stelden zich voor, dit werk naar het voorbeeld van de Europese Organisatie voor Kernfysisch Onderzoek (CERN) (zie laatstelijk *Trb.* 1955, 147) in zo ruim mogelijk kader te verrichten.

De aanwezige geleerden spraken zich duidelijk uit ten gunste van de Europese samenwerking op ruimtegebied.

Op 23 en 24 juni 1960 volgde een conferentie te Parijs, waar een ontwerp-tekst voor de instelling van een Voorbereidende Commissie voor de instelling van een Europese Organisatie voor ruimteonderzoek op een basis, overeenkomstig die van de CERN, uitvoerig werd besproken, doch met het oog op de vele ingediende amendementen nog niet kon worden vastgesteld. Wel werd een resolutie aangenomen, waarbij de vergadering zich formeerde tot een studiegroep, belast met de totstandbrenging van een Voorbereidende Commissie door middel van voorstellen aan de betreffende regeringen.

Op uitnodiging van de Zwitserse regering kwam daarop van 28 november tot 1 december 1960 te Meyrin, nabij Genève, een intergouvernementele conferentie bijeen, welke leidde tot de Overeenkomst tot instelling van een Voorbereidende Commissie ter bestudering van de mogelijkheden van Europese samenwerking op het gebied van het ruimteonderzoek (*Trb.* 1961, 61; zie ook *Trb.* 1962, 114). Leden van de commissie zijn de elf overeenkomstsluitende partijen. In het najaar van 1961 trad ook Oostenrijk toe. Andere Europese staten, die de wens daartoe te kennen geven, kunnen met algemene stemmen als leden worden toegelaten. Ook kan de commissie met unaniem besluit andere staten uitnodigen zich met haar werkzaamheden te associëren. De overeenkomst, aangegaan voor de duur van één jaar, trad op 27 februari 1961 in werking en is bij Protocol van 21 februari 1962 voor één jaar verlengd.

De Voorbereidende Commissie had tot taak een ontwerp-agenda op te stellen voor een intergouvernementele conferentie, een ontwerp-verdrag tot oprichting van een Europese

Organisatie voor ruimteonderzoek, een ontwerp-wetenschappelijk- en technisch programma en enige ontwerp-financiële regelingen.

Als resultaat van het werk der commissie kwam op 14 juni 1962 te Parijs het Verdrag tot oprichting van een Europese Organisatie voor ruimteonderzoek (ESRO), met Protocollen (*Trb.* 1963, 2), tot stand. De mogelijkheid bestaat, dat Denemarken, Noorwegen en Oostenrijk, die het verdrag aanvankelijk niet ondertekenden, alsnog zullen toetreden.

De totstandkoming van ESRO wordt voor de wetenschap en voor Europa van grote betekenis geacht. Zij zal stimulerend werken op vele terreinen van het wetenschappelijk onderzoek en het mogelijk maken, door gezamenlijke krachtsinspanning in het bijzonder het onderzoek van de ruimte voor vreedzame doeleinden een vlucht te doen nemen, waartoe de staten afzonderlijk niet in staat zouden zijn. De organisatie zal stelselmatig streven naar uitwisseling van wetenschappelijke en technische kennis tussen de lid-staten, alsmede naar een uitwisseling van deskundigen op het terrein van het ruimteonderzoek. De bestudering en constructie van in satellieten of raketten in te bouwen instrumenten behoort mede tot de taak der organisatie. Het is echter niet de bedoeling dat ESRO zich ook met de constructie van zware draagraketten zal bezighouden. Verwacht wordt, dat ELDO (*Trb.* 1962, 131) deze zal leveren.

In afwachting van de inwerkingtreding van het verdrag zal de Voorbereidende Commissie de nodige werkzaamheden verrichten, opdat ESRO zo spoedig mogelijk de verwezenlijking van haar doelstellingen ter hand kan nemen. De zetel van de organisatie zal te Parijs worden gevestigd.

Het verdrag voorziet in de oprichting van een drietal instellingen, te weten het Europese laboratorium voor ruimte-technologie (European Space Technology Centre (ESTeC)), het Europese laboratorium voor de verzameling en verspreiding van gegevens met betrekking tot ruimteonderzoek (European Space Data Centre (ESDAC)) en een laboratorium, waarvan de taak nog moet worden vastgesteld en dat in Italië zal worden gevestigd. De organisatie zal voorts de nodige lanceerfaciliteiten in de nabijheid van Kiruna (Zweden) vestigen.

Voor de vestiging van het belangrijkste laboratorium, ESTeC, hadden zich aanvankelijk vele staten kandidaat gesteld. In overleg tussen België en Nederland werd echter besloten tot de indiening van een gezamenlijke Belgisch-Nederlandse kandidatuur met Brussel en Delft als mogelijke plaatsen van vestiging. De Regering verheugt zich er over, dat de keuze van de Voorbereidende Commissie tenslotte op Delft is gevallen. Uiteindelijk zullen aldaar vermoedelijk geleerden, technici en lager personeel tot een totaal van 800 man wetenschappelijk speurwerk verrichten.

De vestiging van ESTeC zal, naar verwacht wordt, de ontwikkeling van wetenschap en techniek in Nederland stimu-

<sup>1)</sup> te weten: België, de Bondsrepubliek Duitsland, Denemarken, Frankrijk, Italië, Nederland, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland.

leren, zowel ten aanzien van de opzet en de uitvoering van nationale activiteiten op het gebied van ruimteonderzoek en ruimtetechnologie als op de ontwikkeling van het technologisch spuurwerk in Nederland in het algemeen. Ook zal deze vestiging de toepassing en de ontwikkeling van moderne technieken in de Nederlandse industrie kunnen bevorderen en daarmee de kwaliteit van de industriële produktie.

Het tweede laboratorium, ESDAC, zal in de Bondsrepubliek Duitsland, in de omgeving van Darmstadt worden gevestigd.

Het verdrag voorziet in de instelling van een Raad waarin twee gedelegeerden van elke lid-staat zitting zullen nemen. Deze Raad benoemt een directeur-generaal, die zal worden bijgestaan door wetenschappelijke, technische en administratieve medewerkers.

Wat ten slotte de Nederlandse bijdrage aan ESRO betreft, zij er op gewezen dat deze ingevolge de bepalingen van verdrag en protocollen, berekend op basis van het nationale bruto inkomen, in de eerste jaren 4,04 pct., of wel f 3,8 mln. per jaar zal bedragen, terwijl voor de uitvoering van projecten voor ruimteonderzoek in Nederland zelf ook fondsen beschikbaar zullen moeten zijn. Bij de samenwerking in ESRO-verband wordt er namelijk van uitgegaan, dat een belangrijk deel van de zuiver wetenschappelijke voorbereiding van het

ruimteonderzoek binnen het gebied van de lid-staten op eigen kosten zal geschieden en dat de organisatie moet dienen voor het coördineren, bundelen en richten van het totale onderzoek en voor het verschaffen van die media voor het ruimteonderzoek, waarvoor gemeenschappelijke inspanning en financiering noodzakelijk zijn.

*De Minister van Buitenlandse Zaken,*  
J. LUNS.

*De Minister van Onderwijs, Kunsten  
Wetenschappen,*  
J. CALS.

*De Minister van Economische Zaken,*  
J. W. DE POUS.

*De Minister van Verkeer en Waterstaat,*  
H. A. KORTHALS.